

Liturgiesuggesties Colombia

Handreikingen om een dienst te organiseren rond actieland Colombia

Colombia centraal

Jullie gemeente steunt een of meerdere projecten in Colombia. Zo kan de kerk daar diaconaal werk doen, wat zonder deze bijdrage niet mogelijk zou zijn. En zo helpen we elkaar om samen kerk in actie te zijn, hier en in Colombia. Naast dit diaconale werk zijn we als kerken ook verbonden door wat we geloven en hoe we dat vieren. Denk bijvoorbeeld aan het Onze Vader, dat door christenen wereldwijd elke zondag wordt uitgesproken. Of aan het aansteken van een kaars als teken van Gods aanwezigheid, een symbool dat meer zegt dan woorden en dat overal wordt herkend. In een kerkdienst waarin Colombia centraal staat, kunnen deze elementen een plek krijgen. In deze handreiking vind je ideeën om zo'n dienst te organiseren. Ze zijn bedoeld als losse ideeën om zelf een dienst mee vorm te geven, die past in jullie context.

Liturgische onderdelen

Aansteken kaars

In het startpakket van Colombia zit een filmpje waarin een kaars wordt aangestoken. Gebruik dit filmpje bijvoorbeeld aan het begin van de dienst. Vraag een moment stilte en benoem dat we vandaag in verbondenheid met de kerk in Colombia het licht van Christus ontsteken, daar en hier. Nadat het filmpje is afgelopen kun je zelf een kaars aansteken. Zo laat je vanaf het begin van de dienst de verbondenheid zien met de kerk in Colombia.

Introductie thema

Deze dienst is een andere dan anders. Neem mensen mee in het thema van de dienst door een korte introductie, zodat ze weten wat er zal komen. Waarschijnlijk zijn de meeste mensen al op de hoogte via nieuwsbrief of kerkblad, maar het is voor iedereen prettig te weten waar deze dienst over gaat. In het actielandenpakket zit een introductiefilm over Colombia. Heb je dit filmpje niet kort geleden laten zien, dan zou je dit goed kunnen gebruiken bij de introductie.

Kyrie

Er is veel leed in de wereld, wat ook Colombia niet voorbij gaat. Aan het begin van de dienst kun je hierbij stilstaan, bijvoorbeeld met een gezongen spaanstalig kyrië:

9 Kyrie eleison

Paraguay

Ky - ri - e e - le - i - son, Ky - ri - e e - le - i -
 O - ré po - ria - ju ve - re - ko Ñan - de -
 son, Kyri - e e - le - i - son, Kyri - e e - le - i - son.
 ja - ra. O - ré po - ria - ju ve - re - ko Ñande - ja - ra.

Tekst: Guarani (indiaanse taal)

Uit: Hoop van alle volken

Geloofsbelijdenis

In verbondenheid met de kerk wereldwijd en in het bijzonder Colombia is het mooi met elkaar het geloof te belijden, met de tekst van twee belijdenissen uit de kerk van Colombia:

1. Credo uit Colombia - Uit: *Medemens 3*

Wij geloven in Jezus van Nazaret
 die leefde en werkte tussen armen:
 machtig was Hij in woord en daad.
 Hij kwam op voor de onderdrukten,
 verdedigde de zaak van de zwakken.
 Hij liep langs de wegen
 en iedereen nodigde Hij uit
 voor elkaar te zorgen
 en van elkaar te houden.
 Hij stierf uit liefde voor ons.

Wij geloven in Jezus en in wat Hij wilde:
 een wereld van vrije mensen,
 broeder- en zusterschap voor ieder van ons:
 een stad zonder hongerige kinderen,

kerk in actie

zonder beulen voor gevangenen,
zonder bedelaars op straat;
een stad zonder honger,
een stad zonder hoeren,
een wereld van vrede wil Hij.

Wij geloven in de verrezen Jezus
die de weg is, de waarheid en het leven.
In zijn aanwezigheid die kracht geeft,
die voortstuwt en moed geeft.
Wij leven in Jezus die ons opwekt
en aanwezig is in onze broeder,
aanwezig in de angst van de arbeider
in de gekromde rug van de boer,
die aanwezig is in onze strijd.

Wij geloven in Jezus,
de God van de armen
en in Jezus de hoop van de zwakken.
Wij geloven in Jezus
en in onze strijd
om zijn rijk op te bouwen.
Wij geloven in de Vader,
centrum van verzoening,
van rechtvaardigheid, liefde en vrede.

2. Geloofsbelijdenis II

God van liefde, wij geloven dat u onze hoop bent.
God van liefde, wij geloven dat u ons hebt geroepen om aan vrede te werken.
God van liefde, wij geloven dat uw Heilige Geest nieuw leven ademt
in onze gemeenschappen, kerken en landen.
God van liefde, wij geloven dat u het mogelijk maakt,
dat licht schijnt op allen die lijden in onze wereld.
God van liefde, wij geloven dat u tot mensen van deze wereld spreekt
in al hun verschillen, en dat u die verschillen ombuigt
tot mogelijkheden om een nieuwe wereld te bouwen.
God van liefde, wij geloven dat u tot mensen van deze wereld spreekt
in alle levensgebeurtenissen, te midden van ons sociale, religieuze, politieke en economische
leven om ons hoop te brengen.
God van liefde, wij geloven dat u alle mensen en naties oproept
om samen te werken aan verandering
overal waar pijn en lijden is in onze wereld.
God van liefde, wij geloven dat u onze hoop bent.
Amen

Dominee Adelaida Jiménez, Colombia

kerk in actie

Zingen

In de kerken in Colombia wordt veel gezongen, in het Spaans. Hieronder vind je een aantal suggesties voor liederen in deze taal die je in de dienst kunt gebruiken.

Verzadig mij met uw Geest

Satúrame, Señor, con tu Espíritu

Anon., Latin America

Voice

The musical score is written in 4/4 time with a key signature of one sharp (F#). It consists of three staves of music. The first staff starts with a treble clef and a key signature of one sharp. The melody begins with a quarter rest, followed by a quarter note G4, a quarter note A4, a quarter note B4, a quarter note C5, a quarter note B4, a quarter note A4, a quarter note G4, a quarter note F#4, a quarter note E4, a quarter note D4, a quarter note C4, and a quarter note B3. The lyrics are: Sa - tú-ra me, Se-ñor, con tu Es - pí - ri - tu; sa - tú-ra me, Se-ñor, con tu Es-
The second staff starts with a treble clef and a key signature of one sharp. It begins with a 4-measure rest, then a quarter note G4, a quarter note A4, a quarter note B4, a quarter note C5, a quarter note B4, a quarter note A4, a quarter note G4, a quarter note F#4, a quarter note E4, a quarter note D4, a quarter note C4, and a quarter note B3. The lyrics are: pí - ri - tu. Sa - pí - ri - tu y dé - ja-me sen - tir el fue - go de tu a - mor a -
The third staff starts with a treble clef and a key signature of one sharp. It begins with an 8-measure rest, then a quarter note G4, a quarter note A4, a quarter note B4, a quarter note C5, a quarter note B4, a quarter note A4, a quarter note G4, a quarter note F#4, a quarter note E4, a quarter note D4, a quarter note C4, and a quarter note B3. The lyrics are: quíen mi co - ra - zón, Se - ñor; y quíen mi co - ra - zón, Señ - or.

Em B7

Sa - tú-ra me, Se-ñor, con tu Es - pí - ri - tu; sa - tú-ra me, Se-ñor, con tu Es-

1. Em 2. Em Am7 D7 Gmaj7 Cmaj7

pí - ri - tu. Sa - pí - ri - tu y dé - ja-me sen - tir el fue - go de tu a - mor a -

8 1. F#7 B7 Em 2. F#7 B7 Em

quíen mi co - ra - zón, Se - ñor; y quíen mi co - ra - zón, Señ - or.

English: © 2002, ST Kimbrough Jr.

kerk in actie

De vrede van Christus - Uit: *Hoop van alle volken*

79 De vrede van Christus

Argentinië

1 De vre - de van Chris - tus, de vre - de van Chris - tus,
La paz del Se - ñor, la paz del Se - ñor, _____
 1a Be - hoed en be - waar Jij ons, lie - ve God, _____

van Hem die kiest voor het le - ven. _____
la paz del Re - su - ci - ta - do. _____
 wijs Jij ons de goe - de we - gen. _____

De vre - de van Chris - tus zal jou en zal mij
La paz del Se - ñor a ti ya mi,
 Wil in de woes - tijl het man - na zijn,

en al wie ge - looft be - rei - ken.
a to - dos al can - za - rá. _____
 om - geef Jij ons met jouw ze - - - gen.

<p>2 De vrede van Christus,
de vrede van Christus,
van Hem die kiest voor het leven,
zij komt om een plaats bij ons in dit uur,)
ontvang haar met grote blijdschap.) bis</p>	<p>La paz del Señor,
la paz del Señor,
la paz del Resucitado,
se hace presente ahora y aquí)
apréstate a recibirla.) bis</p>
<p>3 De vrede van Christus,
de vrede van Christus,
van Hem die kiest voor het leven,
zij zoekt zich een weg en leeft pas als jij)
bereid bent om haar te delen.) bis</p>	<p>La paz del Señor,
la paz del Señor,
la paz del Resucitado,
no puede vivir encerrada en sí,)
apréstate a compartirla.) bis</p>
<p>2a Behoed en bewaar Jij ons, lieve God, wees met ons in al het lijden.
Wees warmte en licht, een menselijk gezicht nabij ons in donkere tijden. (bis)</p>	
<p>3a Behoed en bewaar Jij ons, lieve God, en geef geloof en vertrouwen:
een vlam die niet dooft, in vrede geloofd. Geef dat wij daar zelf aan bouwen. (bis)</p>	
<p>4a Behoed en bewaar Jij ons, lieve God, omgeef Jij ons met jouw zegen.
Wil in de woestijn een bron voor ons zijn en zet ons op nieuwe wegen. (bis)</p>	

Tekst en melodie: Anders Ruuth; vertaling: Joke Ribbers (1 t/m 3); Alex van Ligten (1a t/m 4a)

Heer dat Uw gerechtigheid mag bloeien

Señor, que florezca tu justicia

The musical score is written in G major (one sharp) and 4/4 time. It consists of four systems of music, each with a vocal line and a piano accompaniment line. The tempo is marked as quarter note = 76. The lyrics are in Spanish and Dutch. The first system contains the first two lines of the Dutch lyrics. The second system contains the next two lines. The third system contains the next two lines. The fourth system contains the final two lines. The piano accompaniment features a steady bass line and chords in the right hand.

Se - ñor, que flo - rez - ca tu jus - ti - cia, y tu
paz em - pa - pe la tier - ra. Oh Dios, que flo - rez - ca
tu jus - ti - cia, y se lle - ne nues - tra vi - da de
ti. Se -

Vertaling:

Heer, dat Uw gerechtigheid mag bloeien, dat Uw vrede de aarde doordrenkt.

O God, dat Uw gerechtigheid mag bloeien.

En dat ons leven zich vult met U. (3x)

Dit lied, n.a.v. Psalm 72: 6-7 en 19, is een Taizé-lied dat Inge Landman met alle bijbelstudiegroepen zingt. Inge Landman is theoloog en uitgezonden geweest naar Colombia door Kerk in Actie.

Het lied is te beluisteren via [YouTube](#).

Wat doe ik nu ik Christus ken - Uit: Hoop van alle volken

97 Wat doe ik nu ik Christus ken

Brazilië

1 Wat doe ik nu ik Christus ken en van zijn lief-de ze-ker ben?
Que estou fa - zen - do se sou Cris - tão? Se Cristo deu - me o seu per - dão?

Veel ar - men heb - ben dak noch brood, om - dat hun
Há mui - tos po - bres sem lar, sem pão, há mui - tas

nie - mand red - ding bood. Maar Christus komt en Hij be - vrijdt
vi - das sem sal - va - ção. Meu Cris - to vei - o pra nos re - mir:

de he - le mens; ja elk die lijdt naar ziel, naar
O ho - mem to - do sem di - vi - dir. Naõ só a

li - chaam en naar geest, moet op - staan voor het be - vrij - dings - feest.
al - ma do mal sal - var, tam - bém o cor - po ressus - ci - tar.

kerk in actie

97

2 Er is veel hon ger in mijn land, veel mensen le - ven aan de rand,
Ha mui-ta fo-me no meu pa - ís, há tan-ta gen-te que é in - fe - liz,

veel kind'-ren ster - ven voor hun tijd, het le - ven
há cri - an - cin - has que vão mor - rer, há tan - tos

is een zwa-re strijd. Mil - joe - nen heb - ben nooit ge - leerd
vel - hos a pa - de - cer. Mil - hões não sa - bem como es - cre - ver,

en we - ten niet hoe men zich weert, zij le - ven
mil - hões de po - bres não sa - bem ler: nas tre - vas

on - der de sla - ver - nij, van and'-re mach - ten nim - mer vrij.
vi - vem sem per - ce - ber que são es - cra - vos de um ou - tro ser.

3 Al wie er macht heeft klaag ik aan,
de rijken zal ik doen verstaan,
dat God het onrecht fel bestrijdt,
de armoë die ten hemel schreit.
Maar Christus komt en Hij bevrijdt
de hele mens; ja elk die lijdt
naar ziel, naar lichaam en naar geest
moet opstaan voor het bevrijdingsfeest.

Aos poderosos eu vou pregar,
aos homens ricos vou proclamar
que a injustiça é contra Deus
e a vil miséria insulta os céus.

Tekst: João Dias de Araujo; melodie: Décio Emerique Lauretti; vertaling: Piet Gilhuis

Liedboek

Ook in het Liedboek vind je diverse spaanstalige liederen:

- Gloria a Dios - Glorie aan God - Lied 309a
- De noche iremos, de noche - Wij gaan de nacht door, het duister- Lied 895 (Taizé)
- Nada te turbe - Laat niets je verontrusten - Lied 900 (Taizé)
- Je hebt je vrienden toen bijeengeroepen - Lied 998

Tekstlezing en thema

De kerk in Colombia is een dienende kerk, die er probeert te zijn in een context van armoede en geweld en daar probeert te delen van wat ze heeft gekregen. Hier kun je bij de tekstlezing en de verwerking goed bij aansluiten. Een paar suggesties:

- Johannes 6:1-15 - Een bekend verhaal waarmee je in deze dienst goed de boodschap kunt onderstrepen dat het uiteindelijk niet alleen gaat om de hoeveelheid van ons dienen, maar dát we dienen en God dat wil zegenen. Zo verdwijnt de kramp dat er iets opgelost moet worden en wordt dienen veel meer een geestelijke houding waarmee je in de wereld wil staan: een dienende kerk, hier en in Colombia.
- Handelingen 2:41-47 - Een gedeelte over het leven van de eerste gemeente, dat ook iets vertelt over de indruk die deze gemeente maakt in haar omgeving en erop gericht is te delen van wat ze heeft ontvangen.
- Mattheüs 5:13-16 - Dit gedeelte kun je eventueel aanvullen met vers 1-15. Centraal staat de gedachte dat je wat je hebt ontvangen, niet voor jezelf houdt, maar deelt met anderen om je heen. Je bent geroepen om zout te zijn, een samenleving op smaak te brengen en om door wat je doet (je goede daden) iets van God zelf te laten zien.

Verwerken

Het is mooi om in deze dienst als gemeentelid ook iets te kunnen doen voor Colombia:

- Bestem de collecte voor het project dat jullie als gemeente steunen. Laat vooraf het collectefilmpje zien en kondig het met een warme aanbeveling aan. Het filmpje vind je in het actielandenpakket dat je hebt ontvangen.
- Leg vooraf aan de dienst een boek neer of post-its waar mensen hun gebedspunten voor Colombia op kunnen schrijven. Neem deze punten mee in de gebeden. Laat de gebeden bijvoorbeeld door een paar gemeenteleden doen.
- Laat als teken van verbondenheid gemeenteleden een kaarsje aansteken voor hun medegelovigen in Colombia. Je zou dit bijvoorbeeld voor de gebeden kunnen doen en na het aansteken van de kaarsjes vanzelf over kunnen gaan naar de gebeden. Zing tijdens het aansteken bijvoorbeeld het Taizélied 'Jesus U bent het Licht in ons leven'.

Gebeden

Als onderdeel van de gebeden kun je dus kaarsjes en gebedspunten gebruiken. Als teken van verbondenheid kun je de gebeden afsluiten met het Onze Vader dat door gelovigen op een indrukwekkende wijze wordt gezongen. Je vindt het filmpje daarvoor in het startpakket. Zo bid je niet alleen voor de kerk en christenen in Colombia, maar ook met hen.

In de gebeden kun je gebruik maken van een gebed uit 'Help ons U te vinden', van de Protestantse Kerk:

Gebed 1

God,
zoveel mensen
die wanhopen
en de hoop
op een betere toekomst
verloren hebben,
de hoop
voor zichzelf opgegeven.
Daarom bidden wij
om nieuwe hoop,
om vertrouwen
dat U niet loslaat
wat uw hand begon.

Amen.

Margreet Verspuij - Visser Uit Help ons U te vinden. 101 nieuwe gebeden. Protestantse Kerk 2016

Gebed 2

Of bid het specifieke gebed voor Colombia:

Vader van vrede en van liefde,
Wij danken U dat wij hier bij elkaar kunnen zijn. In een land waar al decennialang geen wapengekletter meer klinkt, in een land waar we vrij zijn om naar de kerk te gaan. We staan vandaag stil bij onze broeders en zusters in Colombia. We zijn er stil van als we ons realiseren dat zij al zoveel geweld en oorlog gezien hebben.
Dank u wel dat er mensen zijn die hen een luisterend oor bieden, zodat zij hun verhaal kwijt kunnen. Dank u wel dat zij elkaar hebben en dat er op die manier een plek voor hen komt waar zij op adem kunnen komen.
Wij bidden U voor de mensen in Colombia. Geef vrede, Heer. Geef vrede in hun land, zodat ze zonder angst hoeven te leven en nieuw vertrouwen krijgen in de toekomst. Geef ook vrede in hun harten. Want geweld zaait niet alleen verdriet, maar ook wrok en haat. Geef hen geduld en liefde voor elkaar, zodat er nieuw vertrouwen groeit.

kerk in actie

Geef ook ons vrede in ons hart, Heer. Als wij wrok voelen, geef ons dan een open blik. Als wij verbitterd zijn of vol haat zitten, geef ons liefde. Als wij pijn hebben, troost ons. Leer ons om er voor onze medemens te zijn. We kunnen de pijn van een ander niet wegnemen, maar we kunnen elkaar wel tot steun zijn. Dank u wel dat u ons zo heeft gemaakt dat we niet zonder elkaar kunnen.

Amen

Gedicht

Een gedicht kan helpen om wat je wilt zeggen met andere taal te beschrijven. Een gedicht over delen en samen leven, dat goed kan passen, is het gedicht 'Mensen hebben mensen nodig' van Marinus van den Berg. Daarnaast een gedicht van ds. Diego Martinez, dat zich specifiek richt op de situatie in Colombia:

Mensen hebben mensen nodig

Mensen hebben mensen nodig
om elkaar te dragen,
om elkaar tot leven te brengen.

Mensen hebben mensen nodig
om voor elkaar op te komen,
om samen te werken aan
welzijn en geluk.

Mensen hebben mensen nodig
om te laten zien wie U bent:
God van liefde,
God van gerechtigheid.

Wek dan die kracht in ons.
Doe die liefde in ons ontvlammen
die ons omkeert naar elkaar,
die ons doet zorgen voor elkaar.

Dat wij U liefhebben.
Dat wij onze naaste beminnen.
Dat wij onszelf beminnen.

Marinus van den Berg
Uit *Medemens 4*

Als slechts voor één minuut de wapens zouden zwijgen

Ik begrijp niet Heer, waarom vanuit het brein van de mens
op een dag het verschrikkelijke idee ontstond
om wapens te maken met zijn handen
en plotseling iedereen om hem heen kwaad te doen.

Als de mens, op een dag, op een of andere manier zou begrijpen
hoeveel kwaad hij doet met deze voorwerpen
en op zijn knieën voor de Schepper zijn berouw zou tonen,
dan zou de wereld veranderen en zou er een veto uitgesproken worden tegen oorlog.

Als slechts voor één minuut de wapens zouden zwijgen,
dan zouden kreten worden gehoord van hen die lijden en huilen.
Er zou vooruitgang zijn en de ontberingen zouden eindigen
voor iedereen die lijdt en smeekt om genade.

Wapens spreken, maar niet de beste taal.
Hun stemmen worden gehoord, maar ze doen geen goed.
Voortdurend klinken klaagzangen, die de moed uitdrukken
van een volk dat lijdt te midden van minachting.

Moge de wapens zwijgen en de vrede spreken.
Moge gerechtigheid geschieden voor heel de mensheid .
Moge mishandeling ophouden en geweld verdwijnen.
Moge een schreeuw van overwinning klinken zónder dodental.

Moge het nieuwgeboren kind dit gezegde nooit meer horen...
Dit gezegde dat weerklinkt en pijn doet aan je oren,
dat maakt dat de mens probeert wraak te nemen:
"Hij die doodt met ijzer, zal ook sterven door ijzer"

Mogen de wapens zwijgen, dat schreeuwen we overal.
Moge het zo zijn dat we geen mens meer horen huilen.
Laat ons Christus de ruimte geven om te regeren met zijn kracht,
zodat op een dag de hele wereld kan genieten van vrede.

Dominee Diego Martínez, Doopsgezinde Broedergemeenschap Colombia

Zegen

Betrek in de zegen ook de kerk in Colombia, bijvoorbeeld door te benoemen dat de gemeente de zegen ontvangt van de God van de kerk hier en in Colombia. Met lied 423 uit het Liedboek, met daarin een vleugje Spaans, zou je de dienst kunnen afsluiten met het oog op de wereldwijde kerk.

Nu wij uiteengaan vragen wij God:
ga met uw licht voor ons uit!
Nu wij uiteengaan wens ik jou toe:
ga met God!
Vaya con Dios en à Dieu!

Voor wie ons lief zijn vragen wij God:
ga met uw licht vóór hen uit!
Al onze vrienden wensen wij vrede:
ga met God!
Vaya con Dios en à Dieu!

Voor alle mensen op onze weg:
vrede en goeds in elk huis!
Voor al wie kwamen onder dit dak:
ga met God!
Vaya con Dios en à Dieu!